

EVANGELIKUS ŐRÁLLÓ

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETILAP.

A lapot szellemi és anyagi tekintetben illető mindennemű póstai küldemény, a hirdetések szövege és ára, valamint az esetleges reklamáció is a lap tulajdonosához: Noszkó István lelkészhez Rákoskeresztúrra (Pest megye) küldendő. ☒ ☒

SZERKESZTIK:
RAFFAY SÁNDOR NOSZKÓ ISTVÁN
 budapesti lelkész. rákoskeresztúri lelkész.
 FŐMUNKATARSOK:
SCHOLTZ ÖDÖN BLATNICZKY PÁL
 ágfalvi esperes-lelkész. cinkotai lelkész.
 GÖMÖRY JÁNOS
 eperjesi főgym. igazgató.

Megjelenik hetenként egy iven
 A lap ára:
 Egész évre . . . . . 14 K
 Félévre . . . . . 7 K
 Egyes szám ára . . . . . 40 f
 Hirdetések és pályázatok ára:
 Egész oldal . . . . . 40 K
 Állandó hirdetések megkezdés szerint

TARTALOMJEGYZÉK: VEZÉRCIKK: **Miről van szó? **)** — Irodalom — Belélet — Pályázatok és hirdetések.

Miről van szó?

Az államsegély visszatartásának kérdéséhez.

**) Lapunk 37-ik számában megjelent „Az államsegély és a háború” című cikkünk sok helyen feltűnést keltett. Különösen azon passusa miatt emelték fel egyes tiszteletre méltó egyházi férfaink szavukat, hogy miért ajánljuk mi ép az esperesi tiszteletdíjak beszüntetését? Cikkünkbe világosan ki volt mondva, hogy az összes napi és tiszteletdíjakat kérjük beszüntetni. Tehát nem csak az esperesi tiszteletdíjakat. Arra a kérdésre pedig: hogy miért? Azért, mert ha az állam az egyházi közigazgatásra adni szokott összegeket beszünteti, mert — sajnos — még törvényben biztosítva nincsenek, akkor honnan adjon az egyetemnek egyház pénztára, ha nincs miből?!

Bár cikkünk éles szavakkal kritizálta meg egyházi közigazgatásunkat; ezen éles szavak nem vonatkoztak az egyes fungensekre, hanem inkább a rendszerre, a mely szerint nálunk a közigazgatás történik s főleg vonatkoztak e szavak a sokszor felesleges gyűlésekre, azokra a napidíjakra, utiköltségekre, a melyeket a legtöbb esetben az egyes pénztárak igazán hiába fizetik ki, mert semmi de semmi erkölcsi haszon-ellenszolgáltatást nem kapnak.

Aggodó lelkünk előtt lebeg az az esetleges szomorú jövő, a mikor az ál-

lam kimerülhet teljesen a sok háború okozta költség miatt; a mikor egyházunk is, a mely ma egész existenciáját az államsegélyre építette, anyagilag összeroppanhat, ha az állam nem adhat. Ez esetleges összeroppanást azonban lent a gyülekezetekben érezni nem szabad, nem is fogjuk remélhetőleg érezni, mert hiszen egy néhány évvel ezelőtt megéltünk — ha szükösen és nélkülözve is — minden államsegély nélkül. A lelkészek önfeláldozó buzgósága, tevékenysége áldozatkész szíveket ébresztett a hivekben, ha a gyülekezetnek rendkívüli befektetésekre, templomra, iskolára szüksége volt. Ha ezentúl lesz szükség erre, meg fog történi ezután is. A rendes szükségleteket pedig apasztani fogjuk a mennyire csak lehet. Szóval a gyülekezetek Isten segítségével s önmegtadással kibírják a nehéz helyzetet. De hogyan áll meg az egyházmegye, a kerület, az egyetem, a melyeknek összes számbavehető bevételei az államsegélyből származnak, ha az összes számbavehető kiadásait, a melyek az államsegély terhére lettek különben is folyosítva, be nem szünteti s nem helyezkedik arra az alapra, a melyen állott akkor, a mikor még nem volt erre a célra államsegély?

Azt hisszük, hogy e szomorú tény-megállapítás olyan világos, hogy senki

sem fogja azt feltételezni, hogy mi az egyes közigazgatási fungensek ellen ir-
tunk volna.

Tudjuk azt mindnyájan, hogy egy néhány év előtt az egyházi közigazga-
tást teljesítő fungensek egészen kicsiny
tiszteletdíjakért szolgáltak, sőt talán volt
idő, amikor semmi tiszteltdíj sem volt
és az egyház közigazgatása volt olyan,
mint most, sőt sokkal jobb. S ha egy-
házunk a háborus viszonyok között a
visszatartandó államsegélyt nélkülözve,
nem lesz képes tisztelt-díjakat és napi-
díjakat adni, csak természetes követke-
zmény, hogy kénytelenek leszünk ingyen
szolgálni annyival inkább, mert ez is a
mi áldozatunk léssen, a melyet a szo-
rongatott édes hazánk oltárára hozunk.

Hogy eszménk nem volt helytelen,
azt bizonyítja az a körülmény, hogy egyik
egyházmegyénk főesperese körlevelé-
ben már is felhívja az egyházak és az
egyházi tisztviselők figyelmét az állam-
segély bekövetkezendő visszatartására
s a legnagyobb takarékoságra int. A
közigazgatási tisztviselők tiszteltdíjára
vonatkozólag pedig ezt írja: „Az állam-
segély visszatartása miatt az esperességi
fizeti fizetéseket és járulékokat is csak
fele összegekben fogom januártól kezdve
folyósíthatni“.

Helyeseljük ez intézkedést azért,
mert a felvett államsegély folyosításával
egy évvel hátra vagyunk, ha bármily
nehéz viszonyok közzé kerülünk is, át-
menetileg így is még két évig kihuz-
hatjuk.

IRODALOM.

Eváng. vallásosságunk átalakulása a XIX-ik században.

(Preuss: „Die Wandlungen eváng. Frömmig-
keit im 19. Jahr. und ihre Bedeutung für das
Verständniss der Gegenwart“ c. tanulmánya, mely
megjelent az „Allg. Ev. Luth. K.-Ztg“ jelen évf.
21—24. számában Lipcsében).

Most, hogy Preuss lipcsei tanár „Luth. u.
Kalvin Frömmigkeit“ c. magvas tanulmányát magya-
rul való megjelenése alkalmából némely fiatalabb
hazai kálvinista körök oly hevesen megtámadták,
sőt Révész Imre még komoly tudományos érté-
két is kétségbe vonta, nem lesz érdektelen, ha
munkásságát legújabb tanulmánya után más ol-
dalról is bemutatjuk. Kírn kiváló „dogmatikájá-
nak“ és „ethikájának“ tudós kiadója e tanul-
mányában „jelenkori vallásos állapotainkat akarja
megmagyarázni azokból az átalakulásokból a
melyeken az ev. vallásosság az elmúlt században
végbement“.

Vallásosság alatt azt „a módot“ érti, a mely-
lyel valaki az istenre irányító, gyakran öntudat-
lan vonatkozása alapján érez, gondolkodik és
cselekszik. Karakter tehát a vallásosság, vagyis
egy darabból való élet, Hit és vallásosság nem
azonos. A lutherizmusnak és kálvinizmusnak p. o.
a személyes istent kegyelemben vetett ugyanaz
a hite van, s mégis eltérő a vallásossága. Meg-
fordítva a kálvinizmusnak és jezsuitizmusnak nincs
ugyanaz a hite, s mégis közös vallásosságuk
„katonai-politikai cselekvő ereje“.

Szerzőnk kérdése fölvetésével új irányt
nyitott meg az újabb theológiában. Sokan meg-
írták már (Thomasiustól Harnack-ig) a dogmák
és a theológia (Frank, Dorner) történetét de ed-
dig még senki sem a ker. vallásosság történetét.
Pedig erre lett volna előbb szükség, mint ama-
zokra, lévén a vallásosság Schleiermacher és
Trötsch szerint is forrása a dogmának és a
theológiának. Még az építő jellegű irodalom tör-
ténete sincs megírva. E tekintetben Hattenbusch
„anatoliai hitvallástana,“ sem tesz kivételt.

Preuss a 19. század ev. vallásosságának
főbb átalakulásait a klasszikus idealizmusnak, a
romantikának, a konfesszionatizmusnak s a kö-
zösségi mozgalomnak tulajdonítja. A miért is ta-
nulmánya I. részében ezeket ismerteti behatób-
ban.

A felvilágosodás s a német idealizmus
egyengette a klasszikus idealizmus utjait. Főbb
képviselői Herder, a kultur-filozófus, Goethe a
természetbölcselelő és főleg Schleiermacher a
theológus. Utóbbi a világi irodalom klassziciz-
musának átültetője a ker. vallásosság terére. Ő
a görög vallásosság megszemélyesítője. Ép azért
Origenes módjára spiritualizálja Krisztus üdv-
művét. A megváltás nála az emberinek Jézus
örök istentudatába való bevonásával azonos.
Vallásossága a spekulatív gondolkodás történet-
ellenes spiritualista vallásossága, a melyben
minden élet és harmónia. Ez az idealista vallá-
sosság azt az igazságot képviseli, hogy a benső

szabadságból eredő keresztyénségnek semmi köze a „barbársághoz“.

E klasszicizmus fiatalabb testvére a történeti multból élő romantika. Minden jelenvaló mellett sejt és érzi a végtelent és örökkévalót. Ép azért a középkori mystika az ő életideálja. Kiváló szellemi képviselője Hase, a klasszikus egyháztörténetíró, a kinek irányát aesthetikai racionalizmusnak is nevezik. A sok konvertita eset is az idealizált középkor iránti lelkesedésben találja magyarázatát. Üdvös ellenszere volt az u. n. vulgáris racionalizmusnak.

A vallási átalakulás harmadik alakja a konfesszionalizmus, mely a reformatori theologia szilárd hitigazságait keresi. Ép azért magvas életigéje a hit által való megigazulás. Valóság a a vallás és nem művészet. Az üdv és üdvetenség közvetlen valósága a földolog, a mint már Luther is Krisztus reális jelenlétét kereste az urvacsorában. A merev egyháziasság p. o. *Philippi és Kliepohth, Delitsch és Vilmar*-nál annak közvetlen folyománya. Tetőpontján megalkotta az Általános ev. luth. értekezéslet s a Luthardt-féle *K.-Ztg.*-ot 1868-ban.

A szekták közösségmozgalma a negyedik vallási típus. A kölcsönös építésnek és vallásos élvezetnek szolgálatában álló intim konventikulum itt a földolog. Magvas életigéi „a megszentelődés közössége“ s „az evangelizáció“. A „hívó“ helyére „a megtért“ lép. Mindene „a testvéri közösség, a biblia s a vallásos ének“. A kálvínizmus módjára a világnak a transcendens istent majestás alá való vetésére törekszik. Egyház fogalma donatista, tehát szektás pietista jellegű.

Mint látjuk, s ezzel Preuss tanulmánya II. részére tér át, a klasszikus vallásosság *filozófiai vallásosság* s magva a megváltás. A romantikában a vallásosság az *érzésben* nyilvánul, vagyis *aesthetikai* jellegű s az üdvösséget célozza. A konfesszionalizmus *lutheri egyházi hitvallás szerű vallásosság* s a megigazulást keresi. Végül a közösségi mozgalom vallásossága *praktikus református* jellegű és megszentelődésre és evangelizációra törekszik. Más szóval kifejezve: A klasszikus vallásosság lényegileg rokon a régi görög egyházzal, a romantika a középkori ideálkatholicizmussal, a konfesszionalizmus a lutheri reformációval s az azt követő orthodoxiával s végül a közösségi mozgalom a pietizmussal. Ebből viszont önként következtek, hogy a *XIX. század ev. vallásossága egyszerű sorrendi ismétlése az egyháztörténet előbbi nagy korszakainak, u. m. az ós ker. egyházi hellenizmusnak, a római kath. középkornak, a reformációnak és orthodoxiának s a pietizmusnak. Ez alapon míg a XIX. század művészete is — s azt Preuss hoszasabban iga-*

zolja — egyszerű összefoglaló ismétlése a nyugati művésztörténelemnek.

Tanulmánya III. részében Preuss fölveti azt a kérdést, hogy mit tanulhatunk az ev. vallás eme átalakulásaiból *jelenkorunk megértése* tekintetében? Hát mindenekelőtt azt, hogy az egyháztörténelem fordulópontjához, illetőleg a XIX. század vallási fejlődése folyamán a ker. egyházi élet bizonyos felozslási folyamatába jutottunk. Vallásosságunk minden ízében *individuális, spirituális és személyes jellegű*, aminek aztán még szekundál *Eucken* szellembölcselete s a *Trölsch*-féle valástörténeti iskola. Azért hangoztatják sokan „a tudat *theológiáját a tények theológiájával szemben*“. Már pedig, mint azt *Jathónál, Traubnál* és másoknál is tapasztaltuk, e spiritualista vallásosságunk nincs ereje egyház alkotásra vagy fenntartásra. *Nietzsche* fensőbb emberi lénye s a sociáldemokratia féktelen s történet és egyházellenes subjektívizmusa annak a tisztán egyéni szellemi vallásosságnak méltó pendent-ja. „Deus non dat interna, nisi per externa“ — mondaná ezeknek a „rajongóknak is *Luther*. Csak a „benünk“ s nem egyuttal „általunk és közöttünk“ is lakozó Istenországát hangoztatják e vallási körök minduntalan. Pedig felozslás még nem jelent „beteljesedést“, s a mely vallásosság a történeti egyházak romjain épül föl, az nem lehet igazi evang. vallásosság. Talán a vallási felfogás születtje a vallásnak az iskolából való legujabbi kihűszöbölési törekvés Magyarországon, Hisz' a német protestantizmus szellemi árnyalatai nálunk is visszatükröződnek.

S mi következik ebből végül a *jövőre* nézve? Oly várandós időket élünk ma, mint akár Krisztus föllépése vagy a reformáció megindulása előtt. Hogyan egyeztessük össze a történeti XVIII. századot a jelenkori individuál-spiritualizmus történetellenes ellentétével? Szerzőnk szerint ebből a nagy krizisból úgy szabadulunk meg ha *személyes vallásos életre* törekszünk, de a *biblia és a reformáció történeti tradíciója* alapján. Mai rajongó vallási korszakunkra *Trölsch* szerint is egy nagy harc következik Krisztus és az Antikrisztus között, a melynek folyománya csak a kijózanodás s a megtisztulás lehet. Nem a klasszicizmusra van szükségünk, mert ő a bölcselet által megkötött keresztyénséget hirdet. Nem is a romantikára, mert egyoldaluan aesthetikai jellegű s vallásilag is gyenge disze az életnek s nem annak komoly Krisztusi fundamentoma. Nem közösségi szektás jellegű vallásosság kell nekünk, a melynek van ugyan bibliája, de egy merev törvénynek alakjában, ép azért mindenkor homályos entuziasmusra és spiritualizmusra vezet. *Preuss* szerint *egyedül a lutheri*

vallásosság az igazi evang. vallásosság, mely bibliailag kötött s mégis szabad vallásosság, a történetben gyökeredző vallásosság az egyházi multtal való szakítás nélkül. *E vallásosság a XIX. és XX. század vallásos szellemi áramlatainak egészséges szintézise.*

Im ilyen magas vallásos életigazságokat hirdet Preuss legújabb tanulmányában!

Eperjes.

Dr. Szlávik Mátyás.

Majba Vilmos: Luther kiskatéja tót nyelven.

Majba Vilmos budapesti lelkész által irt és eddig nagy használatnak örvendett magyar nyelvű Luther kiskatéját tót nyelvre fordította Morhács Márton budapesti (Rákóczi-uti) lelkész. A fordítás nézetünk szerint nem mondható ügyesnek azért, mert arra a nehéz bibliai tót nyelvre van áttéve, a melyet nem beszélnek sehol s a melyet a gyermek meg nem ért. Ha már tótira fordítunk le valamely magyar művet, akkor fordítsuk azt úgy le, hogy a gyermek, a melynek kezébe kerül a könyv, értse meg könnyen s ne legyen kénytelen a katechéta még külön tót exegesist is előadni s a szöveget magyarázni. — Tót nyelven prédikáló lelkésztestvéreinknek minden törekvésük oda irányul, hogy a legkönnyebb irodalmi tót nyelven hirdessék az igét s mi pedig a kis 8 éves gyermek kezébe adunk olyan könyvet, a mely idegen nyelven van írva. Egyebekben a fordítás hű és világos. Ára a tót nyelvű káténak füzve 20, kötve 30 fillér. Kapható a Luther-Társaság könyvkereskedésében, Budapesten.

Az „Ösvény“ II. évfolyamának 3-dik füzete megjelent a következő tartalommal: Imádság. Szent háboru. (Sz.) A protestáns unióról, Dr. Masznyik Endre. Kierkegaard. Szeberényi Lajos Zs. Györi Vilmos, mint vallásos költő. Dr. Szikláy Ferenc. II. Petróczy István és Révay Erzsébet levelei. XV—XIX. Pósa Lajos énekeiből. A diakonissza. Lampert Géza. Szemle: Egyházunk és a háboru. A Luther-Társaság jóakarói. Majba V. Értesítés a népirat-pályázatról. Képmelléklet; S. Kierkegaard arcképe. A Luther-Társaság jóakarói című cikkből újból fájdalommal tapasztaljuk, hogy ilyen személyes élű dolgokat közöl a társaság lapja, — bár jogos is lehet a védelem — még sem ide való; a „Belmisszió“ a másik hivatalos jellegű lap különben már is közölte ezt a védelmet, miért kellett ennek ebben a folyóiratban is megjelenni, a mely a művelt evang. közönség lelki épülésére a Társaság nagy anyagi áldozatával van kiadva?!

BELÉLET.

Halálozás. Augusztinovics Győző a nyárasdombi ev. egyházközség fiatal lelkésze, 43 éves korában, működésének 17-ik, házasságának 16-ik évében hosszas szenvedés után szeptember 25. meghalt. Temetése Nyárasdombon szeptember 28-án tartatott meg hűveinek és a környékbeli közönség nagy részvétele mellett.

Lelkészwálasztás. A nógrádi egyházme-gyébe tartozó felsőesztergályi ev. egyház szeptember hó 27-én Frengó Gyula főesperes elnöklete alatt tartott közgyűlésében Kuszy Adolf töpeiszezi segédlelkészt egyhangulag lelkészévé választotta. Beiktatása október 27-én lesz. Isten segítse az ifju lelkészt új működési helyén.

Esküvő. Marcsek János újcsanárosi lelkész testvérünk szeptember hó 29-én esküdött örök hűséget Reiner Paula kisasszonynak Budapesten. A menyasszony Eélavári Burghardt Konrád főrendiházi tag s a budai egyház igen buzgó oszlopos tagjának unokája. A szeretetnek eme frigyét áldja meg a szeretetnek Ura az ő kegyelme szerint.

Lelkészwálasztás. A szepesremetei ev. egyházközség lelkésztét, Gindl Mártont Miklós-halma ev. egyházközség lelkészévé választotta meg. Szívből gratulálunk úgy a lelkésztestvére-nek, mint az egyházközségnek.

A M.E.L.E. évkönyve. Az évkönyv szétküldésének utolsó akadálya is elhárult, a mennyiben a budapesti sajtóügyészség a póstai szállítási engedélyt kiadta. Az évkönyvet az összes lelkészi hivataloknak küldtük el. Egy néhány nagyobb egyházban több példány is ment azért, hogy ha lehet, a lelkész testvérek módosabb hűveiknél elhelyezzék s az érte járó 1 kor. díját beküldeni szivesek legyenek. — Ha valamelyik lelkész-testvér véletlenül nem kapta kézhez, legyen kegyes az egyesületi titkárnál egy levél-lapon ezt bejelenteni, aki azonnal intézkedni fog, hogy a elkalódott példányok pótoltsanak. — Egyházunk világi vezéreinek is voltunk bátrak az évkönyvet elküldeni egyrészt azért, hogy lásák egyesületünk törekvéseit, másrészt hogy módot is nyujtsunk egyesületünk támogatására. — Évkönyvünkről — szemben egy némely fiatal óriásunk kiméretlen kritikájával — az O. R. L. E. lapja: a „Lelkészegyesület“ is dicsérettel emlékszik meg.

Éretts. vizsgálatok. A vallás és közokt. miniszter a tiszai ev. püspök ur felterjesztésére f. évi szept. 22-én kelt 128372 sz. rendeletével

megengedte, hogy a javító- és pótló érettségi vizsgálatok a rimaszombati egyesült prot. főgimnáziumban f. évi december hó helyett már okt. hó második felében tartassanak meg. Ennek folytán a fenti vizsgálatok terminusául; és pedig az írásbeliekre okt. hó 14, 15 és 16-ik napja, a szóbeli vizsgálatok idejéül pedig okt. 17-ik napja tüzetelt ki. Erről az érdekelt szülők és tanulók ez uton is értesítettek.

Luther-Társasági értesítés. A Luther-Társaság elnöksége az alapszabály 22 és 26. §. imperatív rendelkezése folytán f. é. október 8-án d. u. 3 órára Budapestre összehívta az ez évi rendes közgyűlést. Kötelességszerűen a tárgysorozatba felvette mindazokat az ügyeket, a melyek felett az alapszabályok értelmében csupán a közgyűlés határozhat. Tekintettel azonban a nehéz háborus viszonyokra, előreláthatólag a tagok a közgyűlésen nem fognak nagy számmal megjelenni. A közgyűlésnek azonban módjában áll akként határozni, hogy a halasztást nem tűrő tárgyakon kívül a többi tárgyak határozathozatal végett a jövő közgyűlésre halasztassanak.

Értesitem még Társaságunk igen tisztelt tagjait, hogy közgyűlésünk alkalmából sikerült vasuti kedvezményes jegyek váltásához szükséges igazolványokat szereznem, a ki azokat igénybe óhajtja venni, forduljon sürgősen hozzám.

Budapest, (X. lhász-utca 5.) 1914. szept. 28.

Hitrokoni üdvözléssel

Majba Vilmos

L. T. főtitkár.

Dallásos estély. A rákoskereszturi egyházban megkezdődtek a belmissziói esték. Szeptember 26-án este tartatott meg az első, mely alkalommal a vilannyal kivilágított templom zsufolásig telt meg. A gyülekezeti bevezető ének után a lelkész tartott beszédet, melynek keretében megemlékezett a háborus viszonyokról és a fenyegető kolera veszedelemről, vigasztalva bátorítva és jó tanácsokkal látva el a híveket. A lelkész felesége egy szép imát énekelt el, melyet Boldis János segéd lelkész szerzett és kísért orgonán, a lelkész hegdúvariációjával. Boldis János szavaiata és az egyházi énekkar énekei emelték az estélyt, melyet a lelkész imája és a gyülekezet közéneke zárt be. A templomi estélyek, a nagy hideg beáltáig havonként kétszer lesznek megtartva azután böjtből újból folytatva. Azonkívül be lettek vezetve a hétköznapi esti írásmagyarázatos istentiszteletek (este 7 órakor), melyeket a gyülekezet tagjai nagy számmal látogatnak.

Főgimnáziumi iskolalátogatók. A vallás és közoktat. minister iskolalátogatóul kiküldte az 1914/15 tanévre a tiszai ev. egyházkerületi főgimnáziumokhoz és pedig a késmárki iglói és rozsngyóihoz Jurkovich Emil besztercebányai tanker. kir. főigazgatót; az eperjesi főgimnáziumhoz dr. Mázy Engelbert kassai tanker. kir. főigazgatót; nyiregyházi főgimnáziumokhoz Géresi Kálmán debreceni tanker. kir. főigazgatót.

A Szövetnek c. ifjusági lapom iránt érdeklődőket türelemre kérem addig, míg az egyes középiskolákból beküldendő jelentésekből megállapíthatom, hogy a beállott iskolai évben van-e lehetőség annak fenntartására. — Nemzetünk ezen súlyos napjaiban sokszorosan indokolt a vallásos érzéseket ápoló lapok fennmaradása s bizalommal számítok arra, hogy a részvéltenség nem fog kényszeríteni annak ideiglenes pihentetésére. Pápa, 1914. szept. 21. lic. Rácz Kálmán tanár, a Szövetnek szerkesztője.

SZERKESZTÉSÉRT FELELŐS
NOSZKÓ ISTVÁN LAPTULAJDONOS.

Pályázatok és hirdetések.

Pályázat lelkeszi állásra.

A szepesi városi ág. hitv. evang. egyházmegyébe tartozó *szepesszombati* egyházközségben nyugdíjaztatás folytán megüresedett rendes lelkeszi állásra pályázatot hirdetünk. Az állás kongruás. Az istentisztelet nyelve német, azonban magyar és tót funkeiók is tartatnak.

A tiszai egyházkerület lelkeszválasztási szabályrendelet értelmében felszerelt pályázatok a szepesi városi ág. hitv. ev. egyházmegye főesperesi hivatalához Leibic, f. évi október hó 8-ig küldendő be.

Igló és Leibic, 1914. szeptember 16.

Kübecher Albert

főesperes.

2-1

Münnich Kálmán

*adv. tanácsos
egyházmegyei felügyelő.*

Pályázat.

A *csömöri* (Pestm) ág. hitv. ev. leányegyház *kántortanítót* keres, kinek tanítói javadalma szolgálati éve szerint az 1913 évi XVI. t. c. 4 § alapján állapítatik meg. Természetben lakáson és kerten a kántori teendők végzéseért az egyház pénztárából külön 400 kor. évi fizetésben részesül. Jelentkezés határideje f. é. október hó 15.

Czinkota 1914 szept. 27

Blatniczky Pál.

lelkész

Pályázat.

A *nagyfarsai* (Pest-m) ág. hitv. ev. leány-egyház a folyó tanévre *helyettes tanítót* keres, kinek javadalma évi 800 kor. mely előleges egyenlő havi részletekben szolgáltat ki az egyház pénztárából s egy szobából álló lakás. Pályázhatnak oki. tanítók és tanítónők. Jelentkezési határidő október hó 15.

Czinkota 1914 szept. 27

Blatniczky Pál.

lelkész

Megjelent és a **Luther Társaság könyvkereskedésében** Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 51/a kapható:

Utirajzok Amerikából

irta; **Raffay Sándor**

Ára 1 korona.

A tiszta jövedelem a *Thabitka* jótékony nőegyletét Szerző e művecskéjével, közvetlen tapasztalaton alapuló beszégetéssel kívánja szórakoztatni az olvasót.

Hérem a nagytiszt. Lelkész és tekintetes Tanító Urakhoz!

A most kezdődő új tanév beállta alkalmából bátrak vagyunk a nagytiszteletű Lelkész és tekintetes Tanító urakat szeretettel arra kérni, hogy a szükséglendő

tankönyveket

és minden egyéb iskolai szerereket, nemkülönben bármily egyéb könyvszükségletüket bizalommal tőlünk szerezzék be.

A Luther Társaság

könyvkereskedése

Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 51/a.

Most jelent meg:

Lelki fegyver

Hadbavonult evang. katonáink és honmaradt hivatásaink használatára

irta, ill. összegyűjtötte és kiadta:

Stráner Vilmos

soproni ev. theol. akad. tanár.

Ára kötve 40 fillér.

Ezt a 60 oldalú magában foglaló Isten-igéjét, imádságokat, énekeket és függelékben az Ur-igéjét, az apostoli hitvallást és Luther Márton reggeli és estéli áldását tartalmazó, gondosan összeállított és izléses kivitelű *lelki fegyvert* ajánljuk kiosztás céljából tömeges megrendelésre.

Megrendelhető a **Luther Társaság** könyvkereskedésében Budapest, Szentkirályi-utca 51/a.

:: Tankönyv hirdetés. ::

A legújabb egyetemes tanterv alapján, vonzó, érdekes elbeszélések alakjában megírt 51 művészi kivitelű képpel díszített, véglegesen engedélyezett:

„Bibliai Történetek“

c. tankönyv a népiskolák I–IV osztály számára (ára kötve 90 fillér).

A keresztyén Anyaszentegyház története

c. szintén engedélyezett tankönyv, a népiskolák V–VI. s az idegen közép- és polgári iskolák III. osztálya számára (második, javított kiadás, ára kötve 60 fillér).

„Bibliaismertetés“

a népiskolák V–VI. s az idegen közép- és polgári iskolák I–II-ik osztálya számára. Véglegesen engedélyezett tankönyv. (Ára kötve 40 fillér)

Nagyobb rendelésnél a bérmentes küldésen felül 15 százalék árengedmény.

Tiszteletpéldányt szíves bevezetés céljából bérmentve készséggel küld:

Nagyhároly (Szatmár-m.)

Rédei Hároly

9–6

evang. lelkész
főgimn. vallástanár

Angol bőrbutor- és tőrsek-különlegességek

gyártása. Használt bőrbutorok festetnek

Kívánatra katalógust küld díjmentesen.

Szücs A. Budapest, VII., Károly-körút 5/e.

24–14 Telefon 148–07.

Toronyórákat

gyárt elsőrendű kivitelben,
jótállás mellett

NADLER ÉS DR. SCHÖNFELD

LEUCWILLER P. E. úföldai

Budapest, VII., Práter-utca 9 sz.

Alapított 1891. Telefon 14–87.

Képes árjegyzéket és költségvetést díjtanul küld.

STELCZER KÁROLY

műasztalos, oltár-
építő és templombe-
rendezési vállalata

GYŰR, Kossuth Lajos-utca 24. sz.

Telefon 578.

Telefon 588.

Iparos és nem kereskedő 35. éve fennálló ker. czég.

Készít és javít: Kelyhek, borkanesót, oltárgyertyatartó keresztet, csillárt, gyertyára és villanyra stb. Arany, ezüst kinaezüst, bronzból, művészi és egyszerű kivitelben **Kelyhek** stb. tárgyak **vaiódi tűz-** galván aranyozás és ezüstözés **jótállással.** Tervez és költségvetés díjtalanul. Mielőtt máshol rendelést tesz, meitöziassek egy arjegyzéket kérni, melyet ingyen bérmentve küld.

☒☒☒ Kéri nagybecsű postfogását ☒☒☒

BITTNER JÁNOS

egyházi szerek műöve.

Budapest, IX., Lógnai-n 23. (Bejárás Guczor-utca f.) 50-14

HARMONIUM ÉS ZONGORA

Mielőtt harmoniumot vásárolna, ne mulassza el a mi **foárjegyzékünket kérni!**

12 41

Az országban a legnagyobb választék elvámolt elsőrendű amerikai és németországi gyártmányokban kedvezményes fizetési feltételek mellett minden árfelemelés nélkül.

Hépviselek kerestetnek.

HERBER ÉS BERLETH
Budapest, VII., Wesselényi-u. 53. sz.

Legrégőbbi harangöntőde

alapítva 1793. évben
baktai

EGRY FERENC.

Kisgejőcz (Ungmege)

Budapest, VI.,

Lehel-utca 8. a

Budapesti telefon 25-37

harang és ércöntőde, cs. és kir. szabadalmazott harang felszerelések, vas harangláb gyár.

Kitüntetések: Páris 3 drb. érem. Varselle 1, Moszkva 2, Bécs 2, Budapest 4, Szeged 1, Székesfehérvár 4, Kecskemét 1, Pécs 1, Hódmezővásárhely arany oklevél. Békésm. gazd. egyesület. Országos gazd. egyesület. Győrvidéki gazdasági egyesület. Országos Iparegyesület. Országos vas- és fémipari kiállítás. Hon dísz érem. Ezenfelül 3 darab érdemkereszt, egy a ... érsektől.

KÓKAI LAJOS

cégnél kapható (Budapest, IV., Kámermayer Károly-u 3.)

ág. hitv. ev. vallástani kézikönyvek:

Batizfalvy-Bereczky: Bibliaismertetés Középiskolák felsőbb oszt. számára H. 1.60

Bereczky Sándor: Ószövetségi élet és jellemképek s tanítások. Középiskolák, polgári és felsőbb leányiskolák I. oszt. használatára H. - .80

Bereczky Sándor: Jézus élete és tanítása. Középiskolák, pol. és fels. leányisk. II. o. használatára H. - .80

Bereczky Sándor: Ker. Hit- és erkölestau. Középisk. polg. és fels. leányisk. V. jav. kiad. H. 1.-

Bereczky Sándor: Ker. egyház rövid története. Elemi iskolák felső polg. és középiskolai alsó osztályai számára H. - .80

Bereczky Sándor: Az egyetemes keresztényen egyház története. Középkisk. VI. osztályra számára. Új kiadás H. 2.40

Bereczky Sándor: Az egyetemes keresztényen egyház története és a magyar ev. egyház története. Középkisk. VII. oszt. szám. Új kiad. H. 2.-

Blatniczy Pál: A ker. egyház rövid tört. elemi és polg. iskolák számára. H. - .60

Frenyó Lajos: A kereszténység megalapításának története. Középkisk. V. hadapródisk. I. o. számára. H. 1.50

Frenyó Lajos: A megváltó eljövételének előkészítése az Újszövetségben. Középiskolák I. oszt. számára H. 1.-

Györy Vilmos: Dr. Luther Márton kis kátéja H. - .60

Hetvényi Lajos: A ker. egyház rövid története. H. 1.-

Hetvényi Lajos: Ker. vallástan H. 1.-

Kaczián János: Bibliai történetek H. - .70

Klaar Fülöp: Dr. Luther Márton kis kátéja H. - .60

Klaar Fülöp: Ugyanaz (előbbinek szöv.) H. - .20

Kovácsics Gyula: A keresztényen egyház rövid története. H. - .30

Pálly József: A keresztényen anyaszentegyház története. H. 2.-

Raffay Sándor: Az evangélikus népiskolai vallástani módszertana. H. - .60

Rédei Károly: Bibliai történetek. Elemi népkisk. sz. H. - .90

Schmidt Károly Jenő: Keresztényen vallástan H. 1.-

Szelényi Ödön dr.: Az evangéliumi kereszténység világnézete. Ev. vallástan középisk. VIII. o. sz. H. 1.60

Zsilinszky M.: Hit-és erkölestan felsőbb osztályok szám. H. 1.50

Mutatványpéldányt ingyen küldök!

Tessék levelező-lapon kérni!

NOVOTNY ANTAL FIA

harangöntőde és
vasharanglábgyár
Temesvár, Gyár-
város.

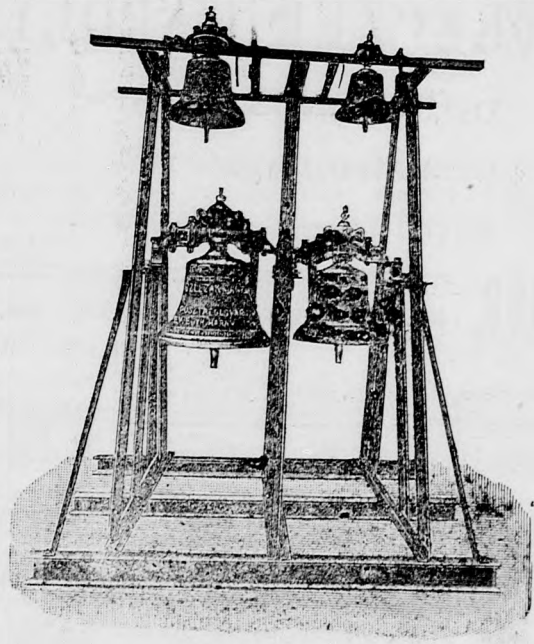
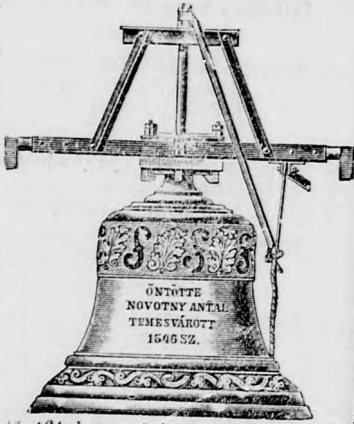
Ajánlja magát több évi szavatolás mellett régi harangok újraöntésére, valamint új harangok és teljes harangcsoporthok előre meghatározott hangok utáni elkészítésére. — Különösen ajánlja saját találmányu

új modoru áfolyukasz-
foff harangjait,

melyek felső részükön a hegedűéhez hasonló 8 alakú nyílásokkal vannak ellátva s ezért erősebb, terjedelmesebb és mélyebb hangok, mint a régi modor-
ruak. Ily szerkezetű 327

kgos harang hangban egyenlő 461 kgos régi modoru haranggal. Ajánl továbbá forgatható vertvas koronákat, régi harangok ilyenekkel való újra szerelését és vertvas haranglábakat.

Költségvetések és képes árlapok díjmentesen szolgáltatnak — Az 1896. orsz. kiállításon millenniumi nagy éremmel kitüntetve.

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harangöntő, harangfelszerelés és harangállvány gyára
Budapest, VI. ker. Frangepán-u. 77

Pontos és legjobb **órák** 5 évi jótállásra!

Egyházi szentedények, úrvacsora-kelyhek, keresztelő kannák oltári gyertyatartók borkarcsók. Arany és ezüst ékszerek, evőeszközök, china-ezüst disztárgyak részletfizetésre is kaphatók.

Javításokra s vidéki megrendelésekre különös gondot fordítok. Árjegyzék 2000 rajzzal ingyen és bérmentve.

POLGÁR KÁLMÁN,

műorás és ékszerész, az ev. ref. egyházak szállítója.

BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRUT 5. SZ. I. EM.

Pontos kiszolgálás!

Jutányos árak!

